Draft SI 1103 Part 1 **טיוטה לתקן ישראלי ת"י 1103 חלק 1**

February 2015 פברואר 2015

ICS CODE: 67.140.20

קפה: קפה קלוי

Coffe: Roasted coffee

לאחר אישור הוועדה הטכנית

מסמך זה הוא הצעה בלבד

מכון התקנים הישראלי
The Standards Institution of Israel

רח' חיים לבנון 42, תל-אביב 69977, טל' 03-6465154, פקס' 03-6412762, www.sii.org.il זג /דק 15/03/15
w-2013

תקן זה הוכן על ידי ועדת המומחים 54102 - קפה נמס וקפה קלוי, בהרכב זה:
אריאל אלחדף, דוד בנסל (יו"ר), מיה פניגשטיין

כמו כן תרם להכנת התקן מיכה ריינר.

תקן זה אושר על ידי הוועדה הטכנית 541 – קפה, בהרכב זה:

איגוד לשכות המסחר	-	מיכה ריינר
איגוד רשתות השיווק	-	יפה רוברט-רובי
התאחדות התעשיינים בישראל	-	אריאל אלחדף, דוד בנסל, סאמר נחלה
מכון התקנים הישראלי - אגף תעשייה	-	ליאת הופמן
רשות ההסתדרות לצרכנות	-	אסתר גבריאלי
שירות המזון - משרד הבריאות	-	ארתור פטחוב (יו"ר)

-

עמית אסא ריכזה את עבודת הכנת התקן.

הודעה על רוויזיה

תקן ישראלי זה בא במקום

התקן הישראלי ת"י 1103 מיוני 1981

גיליון התיקון מס' 1 מיולי 1983

גיליון התיקון מס' 3 מאוקטובר 1993

גיליון התיקון מס' 4 מינואר 2005

גיליון התיקון מס' 5 ממאי 2011

מילות מפתח:

קפה, קלייה, אריזה, סימון, בדיקות ואנליזה של מזון.

Descriptors:

coffee, roasting, packaging, marking, food testing and analysis.

עדכניות התקן

התקנים הישראליים עומדים לבדיקה מזמן לזמן, ולפחות אחת לחמש שנים, כדי להתאימם להתפתחות המדע והטכנולוגיה.
המשתמשים בתקנים יוודאו שבידיהם המהדורה המעודכנת של התקן על גיליונות התיקון שלו.
מסמך המתפרסם ברשומות כגיליון תיקון, יכול להיות גיליון תיקון נפרד או תיקון המשולב בתקן.

תוקף התקן

תקן ישראלי על עדכוניו נכנס לתוקף החל ממועד פרסומו ברשומות.
יש לבדוק אם התקן רשמי או אם חלקים ממנו רשמיים. תקן רשמי או גיליון תיקון רשמי (במלואם או בחלקם) נכנסים לתוקף 60 יום מפרסום ההודעה ברשומות, אלא אם בהודעה נקבע מועד מאוחר יותר לכניסה לתוקף.

סימון בתו תקן

כל המייצר מוצר, המתאים לדרישות התקנים הישראליים החלים עליו, רשאי, לפי היתר ממכון התקנים הישראלי, לסמנו בתו תקן:

מכון התקנים הישראלי

זכויות יוצרים

© אין לצלם, להעתיק או לפרסם, בכל אמצעי שהוא, תקן זה או קטעים ממנו, ללא רשות מראש ובכתב ממכון התקנים הישראלי.

תוכן העניינים

פרק א – עניינים כלליים 1

1.1. חלות התקן 1

1.2. אזכורים נורמטיביים 1

1.3. מונחים והגדרות 2

1.4. מיון 2

פרק ב – דרישות כלליות 3

2.1. כללי 3

2.2. חומר מוצא ותוספות 3

2.3. מזהמים

2.4. אריזה 4

5.2. סימון 4

6.2. משקל המוצר 5

פרק ג – בדיקות – שיטות ודרישות 5

3.1. הרכב 5

3.2. בדיקת התכולה למעשה 5

הקדמה

מהדורה זו של התקן הישראלי באה במקום מהדורת התקן הישראלי ת"י 1103 מיוני 1981 לרבות גיליונות התיקון שלו עד מאי 2011.

לנוחות המשתמש מובאים להלן השינויים העיקריים שבין מהדורה זו של התקן הישראלי לבין המהדורה הקודמת:

- עודכנו שיטות הבדיקה בתקן: קיימות הפניות לתקנים ולמסמכים בין-לאומיים;
- הושמט סעיף ההתאמה לתקן;
- מהדורת התקן החדשה מפנה לרגולציה ישראלית בכל הנוגע למזהמים (מתכות כבדות, חומרי הדברה ומיקוטוקסונים);
- הושמט נספח א - מסמכי מערכת התיעוד.

לשם השוואה מדוקדקת של כל השינויים בין המהדורות, יש לעיין בנוסח המלא שלהן.

תקן זה הוא חלק מסדרת תקנים החלים על קפה.

חלקי הסדרה הם אלה:

ת"י 1103 חלק 1 - קפה: קפה קלוי

ת"י 1103 חלק 2 - קפה: קפה נמס

פרק א – עניינים כלליים

1.1. חלות התקן

תקן זה חל על קפה קלוי, טחון ולא-טחון, המתקבל מפולי קפה ירוק מקולפים על זניהם השונים (להלן: המוצר).

1.2. אזכורים נורמטיביים

תקנים ומסמכים המוזכרים בתקן זה (תקנים ומסמכים לא מתוארכים – מהדורתם האחרונה היא הקובעת):

תקנים ישראליים

ת"י 136 חלק 1 - קופסות אטימות: קופסות פח גליליות עשויות שלושה חלקים למוצרי מזון משומרים

ת"י 1059 - סבולת המשקל וסבולת הנפח של מוצרי מזון ארוזים מראש

ת"י 1145 - סימון מזון ארוז מראש

ת"י 9000 - מערכות ניהול איכות – יסודות ומונחים

חוקים, תקנות ומסמכים ישראליים

תקנות בריאות הציבור (מזון) (תוספי מזון), התשס"א-2001, על עדכוניהן

תקנות בריאות הציבור (מזון) (שאריות חמרי הדברה), התשנ"א-1991

תקנות בריאות הציבור (מזון) (מיקוטוקסינים במזון), התשנ"ו-1996, על עדכוניהן

מסמך משרד הבריאות – קווים מנחים לכמות מרבית של מתכות כבדות במזון, מיום 2009/01/13, על עדכוניו

מסמך משרד הבריאות – רשימת צמחי מאכל (כולל צמחים המותרים לשימוש כתוספי תזונה בלבד):

ראו http://www.health.gov.il/UnitsOffice/HD/PH/FCS/Pages/plants.aspx [1]
הנחיית משרד הבריאות לחומרי טעם וריח, אוגוסט 2014:
ראו http://www.chamber.org.il/images/Files/27673/t.pdf [1]

תקנים בין-לאומיים

ISO 11294 - Roasted ground coffee - Determination of moisture content - Method **by** determination of loss in mass at 103 degrees C (Routine method)

ISO 20481 - Coffee and coffee products - Determination of the caffeine content using high performance liquid chromatography (HPLC) – Reference method

מסמכים זרים

AOAC 920.93 - Roasted coffee: Macroscopic examination procedure

AOAC 979.11 - Caffeine In Roasted Coffee - Chromatographic-S

1.3. מונחים והגדרות

מונחים והגדרות אלה כוחם יפה בתקן זה:

1.3.1 פולי קפה ירוק (להלן: פולי קפה)

פירות של הזנים השונים של צמח הקפה (Coffea) ממשפחת הפואתיים (Rubiaceae), כמפורט במסמך משרד הבריאות "רשימת צמחי מאכל (כולל צמחים המותרים לשימוש כתוספי תזונה בלבד)".

1.3.2 קלייה

תהליך תרמי המופעל על פולי הקפה הירוק והגורם לשינויים פיזיקליים וכימיים יסודיים בהם, כגון: השחמת הפולים והתפתחות ריח וטעם אופייניים.

1.4. מיון

ממיינים את המוצר כמפורט להלן:

1.4.1 לפי תכולת הקפאין

1.4.1.1 קפה;

1.4.1.2 קפה נטול קפאין;

1.4.1.3 קפה מופחת קפאין.

1.4.2 לפי אופן ההכנה (לקפה קלוי טחון בלבד)

1.4.2.1 פרקולטור;

1.4.2.2 פילטר;

1.4.2.3 טורקי;

1.4.2.4 אספרסו.

---

[1] כתובת זו היא כתובת האתר שבתוקף ביום פרסום תקן זה.

פרק ב – דרישות כלליות

2.1. כללי

המוצר יהיה שפיך. צבעו, טעמו וריחו יהיו אופייניים לקפה קלוי; לקפה שהוספו לו תבלינים או חומרי טעם וריח יהיו גם טעם וריח האופייניים לתוספות שהוספו.

לא יהיו למוצר טעם וריח זרים, לא יהיו בו חרקים וחלקי חרקים או גופים זרים.

2.2. חומר מוצא ותוספות

2.2.1. חומר המוצא

חומר המוצא יהיה פולי קפה שלמים וקלופים ושאינם נגועים במחלות, בעובש, בחרקים ובמכרסמים. לפני הקלייה ינופו פולי הקפה ויורחקו מהם חומרים זרים: אבנים, חלקי מתכת, חלקי צמחים זרים וכדומה.

2.2.2. תוספות

התוספות יהיו מטיב המתאים לשימוש במזון (food grade). הן יהיו נקיות ולא יזיקו לבריאות; לא יהיו בהן סימני קלקול ולא חומרים זרים.

מותר להוסיף למוצר מהחומרים האלה:

2.2.2.1. תבלינים, לרבות תמציות שהופקו מתבלינים;

2.2.2.2. חומרי טעם וריח;

2.2.2.3. התוספות יתאימו לדרישות התקנים והתקנות הישראליים המעודכנים ולהנחיות משרד הבריאות[2] המעודכנות החלים עליהם.

2.2.2.4. מותר להוסיף תוספי המזון במוצר המותרים לפי תקנות בריאות הציבור (מזון) (תוספי מזון), התשס"א-2001, על עדכוניהן.

---

(2) לרבות הנחיית משרד הבריאות לחומרי טעם וריח, אוגוסט 2014.

2.3. מזהמים

2.3.1. התכולה המרבית של המתכות הכבדות במוצר תתאים לנדרש במסמך של משרד הבריאות – קווים מנחים לכמות מרבית של מתכות כבדות במזון, מיום 2009/01/13, על עדכוניו.

2.3.2. תכולת שאריות חומרי ההדברה במוצר תתאים לנדרש בתקנות בריאות הציבור (מזון) (שאריות חומרי הדברה), התשנ"א-1991, על עדכוניהן.

2.3.3. ריכוז המיקוטוקסינים במוצר יתאים לנדרש בתקנות בריאות הציבור (מזון) (מיקוטוקסינים במזון), התשנ"ו-1996, על עדכוניהן.

2.4. אריזה

2.4.1. מוצר ארוז מראש

האריזה תגן על המוצר ותשמור על התכונות האורגנולפטיות האופייניות שלו. האריזה תהיה נקייה, לא תוסיף למוצר טעם, צבע וריח כלשהם ולא תזהם את המוצר. חומר האריזה יתאים לתקנים ולתקנות התקפים בישראל.

2.4.2. מוצר הנארז בנוכחות הצרכן

חומר האריזה יתאים לדרישות סעיף 2.3.1.

באריזה גמישה יכולה הסגירה להיעשות גם בסיכות הכלבה ממתכת, בנייר דבק או בדרך אחרת שתמנע את שפיכת המוצר.

2.5. סימון

הסימון יתאים לדרישות התקן הישראלי ת"י 1145.

נוסף על כך יתאים הסימון לדרישות אלה:

2.5.1. שם המוצר יסומן, לפי העניין, במילים האלה (ראו סעיף 1.4): "פולי קפה קלויים", או "פולי קפה קלויים נטולי קפאין", או "קפה קלוי וטחון", או "קפה קלוי וטחון נטול קפאין", או "קפה קלוי וטחון מופחת קפאין".

2.5.2. מוצר שהוספו לו תוספות מהמפורט בסעיפים 2.2.2.1 - 2.2.2.3 יסומן בסמוך לשם המוצר במילים "עם..." או "בטעם..." בציון החומר המוסף, לפי העניין.

2.5.3. בקפה קלוי וטחון ניתן לסמן גם את אופן ההכנה (ראו סעיף 1.4), בכינויים אלה:
"פרקולטור", "פילטר", "טורקי" או "אספרסו".

2.5.4. מותר להוסיף לסימון שם מקובל.

2.5.5. סימון ארץ הגידול ומיני פולי הקפה

2.5.5.1. מותר לסמן את ארץ גידול פולי הקפה, בתנאי שיהיה אפשר להוכיח את נכונות המידע המסומן, ושמקורו של הקפה הארוז הוא אך ורק בארץ האחת ששמה מסומן.

2.5.5.2. מותר לסמן את מין הקפה או את מיני הקפה, בתנאי שיהיה אפשר להוכיח את נכונות המידע המסומן, ושמקורו של הקפה הארוז הוא אך ורק במינים המסומנים.

2.5.5.3. ההוכחה של נכונות המידע המסומן תהיה באמצעות שיטות בדיקה מיקרוסקופיות או כימיות או פיזיקליות, או בשיטות מִנהליות.

2.5.6. אין לסמן כינוי המתאר איכות, כגון: "מעולה", "סוג א", "פלוס", "קלייה כפולה" - לא בעברית ולא בלועזית.

2.6. משקל המוצר

סטיות בתכולה למעשה ביחס לערך המוצהר לא יהיו גדולות מהנקוב בתקן הישראלי ת"י 1059 עבור מוצרים קלים למילוי (קבוצה ב).

פרק ג – בדיקות – שיטות ודרישות

3.1. הרכב

בבדיקות הרכב המוצר לפי שיטות הבדיקה הנקובות בטבלה 1, יתאים ההרכב לנקוב בטבלה.

טבלה 1 – שיטות בדיקה ודרישות להרכב המוצר

מס' הסעיף	התכונה[א]	הדרישה	שיטת הבדיקה לפי
3.1.1	תכולת מים (% במשקל, מקס')	5.0	ISO 11294
3.1.2	אפר כללי (% במשקל)[ב]	5.4 - 3.6	AOAC 920.93
3.1.3	תכולת קפאין בקפה נטול קפאין (% במשקל, מקס')	0.1	ISO 20481 או לחלופין: AOAC 979.11
3.1.4	תכולת קפאין בקפה מופחת קפאין (% במשקל)	0.5 - 0.1	ISO 20481

הערות לטבלה:

(א) % במשקל – אחוזים למאה במשקל.

(ב) אם תוצאות בדיקת האפר הכללי אינן בתחום הדרישה, עורכים בדיקת אלקליות של אפר נמס (סמ"ק לגרם קפה) לפי המסמך AOAC 920.93.

בבדיקה לפי המסמך שלעיל, הדרישה היא: 4.0 - 6.0 סמ"ק לגרם קפה.

3.2. בדיקת התכולה למעשה

קובעים את התכולה למעשה בהתאם לנקוב בתקן הישראלי ת"י 1059 עבור קבוצה ב.